

Trumpas vaikų ugdymo sistemų aprašymas

Pedagoginės sistemos pavadinimas	Pedagoginės sistemos bruožai	Pedagoginio proceso bruožai	Ugdymo aplinkos ypatumai
<i>Kūrybinis-visuminis ugdymo metodas</i>	Vaikų ugdymo sistema parengta, derinant kultūros pedagogiką, etnokultūros tradicijas ir užsienio valstybių ikimokyklinio ugdymo pasiekimus. Metodas grindžiamas šiuolaikiniu humanistiniu, demokratiniu požiūriu į ikimokyklinį vaikų ugdymą, konstruktyvizmo nuostatomis, šiuolaikinėmis socialinės-emocinės vaiko raidos teorijomis, visuminio ugdymo, kūrybiškumo teorijomis ir kultūros pedagogika.	Siekama pedagogo ir vaiko aktyvumo dermės. Pedagogas yra vaikų inspiruotos veiklos netiesioginis iniciatorius: siekia, kad iniciatyvą perimtų ir veiklą laisvai plėtotų vaikai, taiko netiesioginius vaikų įtraukimo į veiklą būdus, siūlo idėjas vaikų veiklai. Parenkamos idėjos, padedančios perimti kultūros vertybes. Pripažįstamos ir palaikomos vaikų pasiūlytos idėjos. Vaikų veikla siejama su tema. Vaikai laisvai renkasi ir plėtoja veiklą. Tai – natūralaus, veiklaus vaiko gyvenimo diena, turinti intensyvesnės veiklos ir poilsio ritmišką kaitą.	Aplinka suskirstyta veiklos kampeliais pagal vaikų veiklos logiką ir interesus. Aplinkoje derinamos natūralios medžiagos, priemonės ir suaugusiųjų specialiai sumanytos dirbtinės priemonės (didaktiniai žaidimai ir kt.). Auklėtoja nuolat siūlo naujas medžiagas ir priemones veiklai kampeliuose.
<i>Marijos Montessori pedagoginė sistema</i>	Italės Marijos Montessori sukurta ugdymo sistema. Vaiko vystymąsi užtikrina aktyvi vaiko sąveika su specialiai paruošta aplinka. Metodas grindžiamas saviakla, natūralia vaiko prigimtimi.	Skatinamas vaiko individualumas: kiekvienas vaikas užsiima pagal savo gabumus, dvasines ir fizines galias. Akcentuojama pagarba vaikui. Vaikas laisvai renkasi veiklą su parinktomis priemonėmis. Pedagogas – vaiko pagalbininkas, netiesiogiai jam nurodo kryptį ir leidžia pačiam vaikui žengti į priekį.	Aplinka suskirstyta veiklos erdvėmis: matematikos, kalbos, pojūčių lavinimo, pasaulio pažinimo, praktiškųjų gyvenimo pratimų ir kita. Šiose erdvėse yra specialiai paruoštos, atitinkančios vaikų vidinį poreikį, priemonės. Dauguma priemonių turi vaikui akivaizdų pasitikrinimo, ar teisingai atlikta užduotis, būdą.
<i>Valdorfo (Rudolfo Šteinerio) pedagogika</i>	Humanistinė Rudolfo Šteinerio išplėta pedagoginė sistema, kuri remiasi antroposofine žmogaus gyvenimo raidos filosofija, išsamiau, visuminiu žmogaus galių – kūno, sielos, dvasios (valios, jausmų, mąstymo) – pažinimu. Aiškinama, kad šios galios reiškiasi įvairiais amžiaus tarpsniais kas septynerius metus. Iki 7 metų amžiaus didžiausias dėmesys skiriamas valiai ugdyti. Valia suprantama kaip vidinė žmogaus energija,	Ugdymo procesas grindžiamas mėgdžiojimui tinkamu suaugusiojo pavyzdžiu, todėl labai svarbi pedagogo asmenybė, jo saviugda. Vaiko gyvenimas paremtas ritmu, kuris ugdo saugumo jausmą. Savo ritmą turi diena (judrią veiklą keičia rami, dėmesio ir susikaupimo reikalaujančia – atsipalaidavimas), savaitė (liejimas akvarele, lipdymas iš molio ar vaško, maisto gaminimas – kartą per savaitę vis tą pačią dieną), metai (kas mėnesį vis kita metų šventė).	Aplinka natūrali, artima namų aplinkai. Dominuoja natūralios gamtinės medžiagos, švelnūs spalviniai tonai. Parenkami paprasti, neišbaigti žaislai, kurie nediktuotų vaikui, ką jis turi veikti, o skatintų jo vaizduotę (pvz., lėlės be akcentuotos veido išraiškos), leistų laisvai rinktis kuo įvairesnius veiklos su medžiagomis, priemonėmis būdus. Kuriant aplinką atsisakoma plastikinių, sintetinių, modernių techninių žaislų ir priemonių.

	<p>todėl pagrindiniai ugdymo būdai – laisvas, kūrybinis žaidimas ir judesys, mėgdžiojimas, ritmas, fizinė veikla. Prioritetas teikiamas asmenybės prigimtiniam poreikiams atskleisti ir vystyti, laisvai ugdyti ir ugdytis.</p>	<p>Daug vietos fantazijos, vaizduotės lavinimui. Grupę sudaro mišraus amžiaus vaikai, išlaikant proporcingumą tarp amžiaus ir lyties, kas sudaro prielaidas sėkmingai socialinei integracijai. Išskirtinis ugdymo proceso bruožas – euritmija.</p>	
Metodika „Gera pradžia“	<p>JAV parengta ugdymo metodika „Step by Step“. Ji papildyta demokratinio ugdymo samprata. Metodika grindžiama šiais pagrindiniais principais: šeimos dalyvavimas; asmenybės sklaidą skatinanti veikla, vaiką matant kaip visumą; individualizavimu pagrįstas į vaiką orientuotas ugdymas.</p>	<p>Ugdymas individualizuojamas vaiko stebėjimo pagrindu. Vaikas laisvai renkasi veiklą su grupėje esančiomis priemonėmis, veiklos su jomis būdas laisvas, veikiama savo nuožiūra. Idėjų, sumanymų veiklai pedagogas laukia iš vaiko, jis gali padėti išplėtoti vaikui kilusią idėją. Visos grupės veikla („Ryto ratas“) vyksta tarsi laisvi pokalbiai, remiantis vaikų įspūdziais, jų patirtimi.</p>	<p>Aplinka suskirstyta veiklos centrais, kurie sudaryti iš keleto veiklos kampelių. Centrai kas kartą pertvarkomi, siekiant paskatinti vaikus mąstyti, sugalvoti naujų idėjų. Siekiama, kad aplinkoje būtų vieta tėvams savanoriams.</p>
Egmonta projekto metodas	<p>Danijos pedagogų parengtas Egmonta projektas „Ikimokyklinio ugdymo sistemos demokratizavimas“ siekia demokratizuoti ikimokyklinių įstaigų praktiką ir diegti demokratinis darbo metodus. Pedagoginis procesas grindžiamas demokratinėmis nuostatomis: pasirinkimo laisvė, tolerancija, aktyvus dalyvavimas, atsakomybė ir kita. Vaikystė laikoma kaip savaiminė vertybė, o vaikai – aktyvūs savo gyvenimo kūrėjai, kurių pagrindinė veiklos forma – žaidimas. Pripažįstama ir puoselėjama vaikų kultūra, kaip neatskiriama demokratiškos pedagogikos dalis.</p>	<p>Stebėjimas – vienas iš svarbiausių strateginių principų, kuriuo pedagogai grindžia ugdymo proceso planavimą ir individualizavimą. Pagrindinis pedagoginės plėtros įrankis – pedagogų rengiami ir realizuojami projektai. Vyksta integruotas ugdymas, t. y. integruojamos atskiros ugdymo sritys ir maksimaliai individualizuojama veikla. Pedagogas nėra vyraujantis asmuo: planuodamas ir organizuodamas veiklą, jis remiasi vaikų poreikiais, interesais. Orientuojamasi į ugdymo procesą, ne į rezultatą. Siekiama palaikyti glaudžius ryšius su šeima.</p>	<p>Ugdymo aplinka nestandartizuota ir nestruktūruota. Ji kuriama taip, kad tenkintų vaikų saugumo, aktyvumo, judėjimo, pažinimo bei specialiuosius ugdymo(-si) poreikius, skatintų vaikų savarankiškumą, žingeidumą, kūrybiškumą, pasitikėjimą savimi, būtų palanki tyrinėjimams ir eksperimentavimui. Grupėse kuriamos uždaros erdvės, plečiamas patalpų funkcionalumas, aplinka laisvai modeliuojama, keičiama, atnaujinama. Vaikai patys dalyvauja jos kūrime.</p>